

PROF. PRIM. DR. SC. ZORAN ČALA, DR. MED.
[ŠIBENIK, 27. 2. 1946. – ZAGREB, 20. 9. 2022.]

Nakon teške i iscrpljujuće bolesti, u 77. godini, napustio nas je naš dragi kolega, kirurg, primarijus, profesor i učitelj, dr. Zoran Čala. Prestalo je kucati srce čovjeka koji se cijeli život davao za kirurgiju i bolesnike. Kad se suočimo s gubitkom voljene osobe i nepovratnim rastankom, osjećamo to i kao trajni gubitak dijela nas samih.

Prof. prim. dr. sc. Zoran Čala, specijalist kirurg, redoviti član Akademije medicinskih znanosti Hrvatske, dugogodišnji voditelj Odjela za endoskopsku kirurgiju Klinike za kirurgiju Kliničke bolnice „Sveti Duh“ u Zagrebu, pripada zaslužnoj generaciji hrvatskih kirurga čija je svestranost i upornost umnogome pridonijela razvoju endoskopske kirurgije u Hrvatskoj.

Prof. Zoran Čala rođen je u Šibeniku 27. veljače 1946. godine. Podrijetlom iz stare šibenske obitelji (otac Luka i majka Slavka, rođ. Vrčić), osnovnu školu i gimnaziju završio je u rodnom gradu. Upisao je Medicinski fakultet u Sarajevu 1965. godine, a 1967. prelazi na Medicinski fakultet u Zagrebu gdje je diplomirao 1971. godine. Nakon rada na Internom odjelu Opće bolnice „Dr. Ivo Pedišić“ u Sisku, na poziv prim. dr. Josipa Šojata započinje specijalizaciju iz opće kirurgije u Kliničkoj bolnici „Sveti Duh“ u Zagrebu. Specijalistički ispit položio je 1980. godine i od tada nastavio raditi na Zavodu za abdominalnu kirurgiju KB „Sveti Duh“, a od 1994. vodi jedinicu za endoskopsku kirurgiju. Tijekom Domovinskog rata istaknuo se kao član mobilnih kirurških timova te boravi u Slavanskom Brodu tijekom 1992. godine. Status primarijusa priznat mu je 1995. godine.

Magistarski rad *Novi način izvođenja laparoskopske kolecistektomije s pomoću triju troakara* obranio je 1997. godine. Doktorsku disertaciju *Videoendoskopsko postavljanje katetera za peritonejsku dijalizu – izvorni postupak* obranio je 1999. godine. Izvanrednim profesorom Katedre za kirurgiju Medicinskog fakulteta u Splitu postaje 2007., a Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2009. godine. Autor je i koautor 85 znanstvenih i stručnih radova, više od 150 kongresnih priopćenja, deset priručnika za poslijediplomske studije, sedam poglavlja u knjigama, urednik dviju knjiga te vlasnik dvaju patenata. Dobitnik je niza nagrada bolnica i županija te Hrvatskoga liječničkog zbora, čiji je časni član. Časni član Društva za endoskopsku kirurgiju Bosne i Hercegovine.

Bio je svestran kirurg, a smisao za abdominalnu kirurgiju temeljio je na dobrom poznavanju kirurške patofiziologije, pronicljivosti i ogromnoj strpljivosti. Želja da pomogne bolesnom čovjeku, kreativnost, upornost i promišljanje vodili su ga novim postupcima u kirurgiji.

Godine 1986. prof. Čala počinje, prvi u našoj zemlji, s primjenom *Nd:Yag* lasera u endoskopiji debelog crijeva, a potom i CO₂-lasera u abdominalnoj kirurgiji. Uz podršku prof. Branimira Cvitanovića, predstojnika Klinike za kirurgiju, prof. Čala učinio je 12. svibnja 1992. prvu laparoskopsku kolecistektomiju, ujedno i prvu endoskopsku operaciju u Hrvatskoj. Izdržao je sve kritike i strpljivo demonstrirao superiornost ove minimalno invazivne tehnike operiranja. Godine 1993. kao izvorne postupke izvodi laparoskopsku kolecistektomiju s pomoću triju troakara te endoskopsko postavljanje katetera za peritonejsku dijalizu. Uskoro izvodi i prvi put u Hrvatskoj laparoskopske zahvate: plastiku preponske kile, apendektomiju u djece, resekciju kolona te operaciju cista jetre i slezene. Pomogao je u izvođenju prvih laparoskopskih operacija na brojnim odjelima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Sloveniji i Makedoniji. Godine 2012., u suradnji s kolegama iz Splita, učinio je prvu laparoskopsku transvaginalnu kolecistektomiju.

Entuzijazam prof. Čale i suradnja drugih kirurga utjecali su na brzo širenje endoskopskih procedura u cijeloj Hrvatskoj. Postavio je najviše standarde rada koji su i danas najvećim dijelom prisutni na Klinici za kirurgiju KB „Sveti Duh“ u Zagrebu. Svi njegovi suradnici tih su se standarda držali jer se odnos temeljio na dubokom povjerenju i poštivanju. Odnos prof. Čale prema bolesnicima bio je stručan i duboko human, a prema kolegama i medicinskim sestrama pun simpatije i razumijevanja.

U ožujku 1993. godine prof. Čala sa suradnicima osniva časopis *Minimalno invazivna kirurgija*. Iste je godine utemeljeno Hrvatsko društvo za endoskopsku kirurgiju HLZ-a te je izabran za prvog predsjednika društva. Tu je dužnost nastavio obnašati u tri uzastopna mandata. Svojim kritičkim, stručnim i znanstvenim osvrtom prof. Čala bio je prisutan na kongresima u domovini i inozemstvu.

Bio je organizator i voditelj brojnih poslijediplomskih tečajeva trajnog usavršavanja iz laparoskopske kolecistektomije i hernioplastike, za liječnike iz Hrvatske i susjednih zemalja, te stručnih sastanaka Hrvatskoga kirurškog društva i Hrvatskog društva za endoskopsku kirurgiju.

Udžbenik *Laparoskopska kolecistektomija – temelji endoskopske kirurgije* prof. Čale bio je temelj za učenje endoskopske kirurgije; 2013. godine izdaje knjigu *20 godina laparoskopske kirurgije u Hrvatskoj*. Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo prijavio je dva patenta: *Troakar s vrhom u obliku svrdla* i *Troakar za videoendoskopsko postavljanje katetera za peritonejsku dijalizu*.

Prof. Čala je bio član Hrvatskoga liječničkog zbora, Hrvatskoga kirurškog društva, Hrvatskog društva za endoskopsku kirurgiju, Hrvatskog društva za digestivnu kirurgiju, Hrvatskoga gastroenterološkog društva, *European Society for Endoscopic Surgery* i *New York Academy of Sciences*. Bio je član uredništva časopisa *Croatian Journal of Gastroenterology and Hepatology* (Zagreb) te međunarodnog savjetodavnog odbora časopisa *Endoscopic Review* (Ljubljana). Stručno se usavršavao u inozemstvu – u Njemačkoj, Rusiji te u više navrata u Sjedinjenim Američkim Državama.

Prof. Čala je govorio da je kirurgiju teško raditi ako je ona samo posao, odnosno zanimanje kojim se postiže neki životni cilj. Kirurgija sama mora biti cilj i tada je kirurg može raditi sa zadovoljstvom, pa i zanesenjaštvom, koje će mu omogućiti lakše preživljavanje brojnih nedaća kirurškog života i obavljanje svoga posla s veseljem. Govorio je da kirurg mora težiti novim saznanjima, napretku svoje struke, ali i biti otvoren za suradnju sa stručnjacima iz drugih područja. Svojom upornošću i dobrotom bio je promicatelj poboljšanja statusa kirurga; poticao je mlađe kirurge na stručno usavršavanje i znanstveno napredovanje. Inzistirao je na pažljivoj analizi kirurških materijala i moralnim koncepcijama rasprave i zaključaka. Za vrijeme vršenja dužnosti voditelja Zavoda za abdominalnu kirurgiju nastojao je da se rad na klinici odvija na visini znanstvenih dostignuća u obradi i liječenju bolesnika.

Zadnje radne godine, na poziv tadašnjeg voditelja kirurgije, proveo je u Općoj bolnici Ogulin gdje je mlađim kolegama prenosio znanje iz endoskopske kirurgije. Otišao je u mirovinu u sedamdesetoj godini života. U trenutcima odmora svoju je ljubav prenosio na svoje masline i rodni Šibenik. Veselje je pronalazio i u proučavanju biljnog i životinjskog svijeta te povijesti Hrvatske i grada Šibenika, svjetske povijesti, o čemu je posjedovao iznimno znanje. Otac je troje djece: kćeri Laste, liječnice i Ane, studentice medicine te sina Tvrtka, magistra ekonomije, o kojima je uvijek govorio s ljubavlju i ponosom. Nažalost, nije dugo proveo u mirovini jer ga je u tome omela teška bolest.

Na kraju ovog sjećanja želim izreći u osobno ime, ali i u ime starijih i mlađih, a vjerujem i budućih generacija kirurga, zahvalu našem profesoru koji je bio požrtvovan i kvalitetan učitelj niza generacija mlađih specijalizanata i specijalista kirurgije. Ponosni smo što smo ga poznavali, imali za učitelja i prijatelja.

Neka mu je laka hrvatska gruda koju je toliko volio, i neka mu je vječna hvala i slava.

Prof. dr. sc. Ivo Soldo, dr. med.